

Het Catalaans, de taal van elf miljoen Europeanen

Herkomst, grondgebied en bevolking

Het Catalaans, een van de Romaanse talen, ontwikkelde zich tussen de 8e en de 10e eeuw aan weerszijden van de Pyreneeën binnen het grondgebied van het Rijk van Karel de Grote die de graafschappen van het Spaanse Mark omvatte. In de 12e en 13e eeuw breidde het grondgebied zich naar het zuiden en het oosten uit door de veroveringen van de Catalaans-Aragonese Kroon en de taalgrens werd aan het einde van de heerschappij van Jaume I vastgelegd.

Europa en de Catalaanse Landen

Het gebied waar Catalaans gesproken wordt, strekt zich uit over 68.000 km² met een inwonertal van 11.380.000. Tegenwoordig is het in zeven streken onderverdeeld die vier verschillende landen bestrijken: Andorra, Spanje, waar zich het grootste deel van de bevolking en het grondgebied bevindt, Frankrijk en Italië.

Tabel 1. Verdeling van het Catalaanse grondgebied en bevolking (1996)

GRONDGEBIED	STAAT	OPPERVLAKTE (km ²)	INWONERS
Andorra	Andorra	468	64.311
Catalonië	Spanje	31.895	6.090.040
Balearen	Spanje	5.014	760.379
Valenciaanse Gemeenschap	Spanje	23.291	4.009.329
Franja de Ponent (Aragon)	Spanje	3.672	50.000
Noord-Catalonië(Frankrijk)	Frankrijk	4.166	369.476
Alghero (Sardinië)	Italië	224	38.316
TOTAAL		68.730	11.381.851

BRON: Spaanse grondgebieden, bevolkingsstatistieken in 1996. Andorra, statistieken van de regering in 1994. Alghero en Noord-Catalonië, Catalaanse Encyclopedie uit 1994.

Het taalgebied van het Catalaans

Zoals in de meeste talen kunnen ook in het Catalaans verschillende geografische dialecten onderscheiden worden: noord-westelijk, valenciaans, centraal, noordoostelijk of Roussillons en Baleaars, alsmede het Algheraans. Veelal wordt op de Balearen het Catalaans dat daar gesproken wordt, aangeduid met de naam van de afzonderlijke eilanden (Majorcaans, Menorcaans, Ibizaans en Formentaans); in de Comunitat Valenciana (Valenciaanse Gemeenschap) ligt de volksnaam besloten in het Autonome Statuut: het Valenciaans.

De kennis van het Catalaans

De kennis van het Catalaans in de gebieden waarin het de eigen taal is, is ongelijk verdeeld als gevolg van de verscheidenheid van de historische en politieke werkelijkheden. De vernieuwingen van de volkstellingen en de bevolkingsregisters zijn te bate genomen om informatie te verzamelen over de mate van de taalbeheersing. Hieruit blijkt dat, in zijn geheel, het aantal mensen dat Catalaans kan spreken 7.300.000 bedraagt en dat

meer dan 9.800.000 mensen de taal verstaan. Daarnaast bestaan er buiten de gebieden waar Catalaans gesproken wordt Catalaanse of Baleaarse gemeenschappen verspreid over de hele wereld met meer dan 200.000 mensen die het Catalaans als taal binnen de familie-situatie in stand houden.

In tabel 2 worden de gegevens meer gedetailleerd weergegeven. Om deze cijfers op de juiste wijze te kunnen interpreteren dient rekening gehouden te worden met het feit dat de hierin opgenomen percentages niet rechtstreeks in verband staan met de inwonertotalen: in Catalonië betreft het personen die ouder dan 2 jaar zijn; in de Comunitat Valenciana ouder dan 3 en in de Balearen ouder dan 5.

Bovendien zijn de gegevens over Catalonië afkomstig uit de Officiële Volkstelling van 1996 terwijl die voor de Comunitat Valenciana en de Balearen verkregen zijn na toepassing van de percentages uit 1991 op de inwonertallen van 1996.

Tabel 2. Kennis van het Catalaans per grondgebied (1996)

GRONDGEBIED	INWONERS	GESPROEKEN DOOR		VERSTAAN DOOR	
Andorra	64.311	49.519	77,0%	62.381	97,0%
Catalonië	6.090.040	4.506.512	75,3%	5.683.237	95,0%
Balearen	760.379	473.322	66,7%	629.641	88,8%
Valenciaanse Gemeenschap	4.009.329	1.969.703	50,6%	3.199.085	82,1%
Franja de Ponent (Aragon)	50.000	45.000	90,0%	47.250	94,5%
Noord-Catalonië(Frankrijk)	369.476	125.622	34,0%	203.211	55,0%
Alghero (Sardinië)	38.316	17.625	46,0%	20.000	52,2%
TOTAAL	11.381.851	7.187.303	63,1%	9.844.805	86,5%

BRON: Voor Catalonië, IDESCAT. Voor de Balearen en de Comunitat Valenciana, taalkundige telling van 1991 en volkstelling van 1996. Voor Andorra, regeringsenquête, 1994. Voor Aragon en Alghero, schattingen voor Noord-Catalonië, enquête Média-Plurial (1997). Eigen uitwerking.